

Simen de Jong (links) en Klaas Rusticus met op de achtergrond een beeld uit een film van de laatste. FOTO LC | NIELS WESTRA

lijke jongen, maar onbereikbaar. Het was als in Blauwbaard: ik had al heel wat deuren gehad, Simen was de verboden deur. Thuis deelde hij het bed met een broer. Er lag prikkeldraad tussen hen in, ze raakten elkaar nooit aan. Ik begreep daar helemaal niets van.”

Dat prikkeldraad lag er niet alleen tussen Simen en zijn broer. „Us heit en mem rekken elkoar nooit oan. Noait lieten se fernimme dat se om elkoar joegen. Ien kear – en dat wie echt de iennichste kear yn myn libben – ha’k sjoen dat ús mem by it útgean fan tsjerke in hân by ús heit yn ’e earm stuts. Dat fûn ik raar.”

Simen de Jong zat in het onderwijs, studeerde psychologie, was onderwijsbegeleider, werkte bij het Jongeren Advies Centrum en bij Vluchtelingenwerk. Een mooie carrière. De carrière als film- en televisieregisseur van Klaas Rusticus verliep meer met horten en stoten. Hij werkte bij de NCRV en de NOS, regisseerde kinderprogramma’s als ‘Swiebertje’ en ‘Orimoo’, specialiseerde zich later in

Simen de Jong en Klaas Rusticus beschrijven hun jeugdvriendschap in een keerboek

muziekfilms. Na 1990 werkte hij uitsluitend in het buitenland, voornamelijk in Duitsland en Tsjechië.

Dat laatste was deels het gevolg van een aantal botsingen met ‘pommeranten’. Simen de Jong: „Hy skikt him net, by net ien.”

MUZE

Een van die ‘pommeranten’ met wie Rusticus botste, was chef-dirigent Riccardo Chailly van het Koninklijk Concertgebouw Orkest (KCO) in Amsterdam. Rusticus: „Hij vond dat wij er voor hem waren, terwijl ik vond dat er maar één is die hij en ik dienden: de muze. Na de uitzending van de Carmina Burana van Carl Orff – het Eurovisie Kerstconcert van 1988 – belde hij me op. ‘Klaas’, zei hij. ‘De eerste minuut en 36 seconden ben ik in beeld, daarna duurt het tot de 6 minuut 35 voor ik weer in beeld verschijn. Dat kan niet.’ Ik heb hem uitgelegd dat ik er niet ben om de carrière van een in Nederland neergestreken mediterrane meneer te plaveien.”

Zelfs koningin Beatrix haalde nul op het rekest bij Klaas Rusticus. Tijdens opnamen van een concert in Huis ten Bosch werd hij vanuit de regiewagen - „iedereen was voor de gelegenheid opgedoft, ik zou de hele avond in de regiewagen doorbrengen, ik droeg geloof ik een joggingpak” – bij majesteit ontboden. Ze wilde van Rusticus weten of er nog iets te knoeien viel bij de montage, mocht er tijdens het concert iets misgaan. „Ik heb gezegd dat ik me er bewust van was dat zij het niet gewend is om tegengesproken te worden. ‘Maar’ heb ik er aan toegevoegd: ‘Wij knoeien niet.’” Het was Rusticus’ laatste klus op Huis ten Bosch.

‘Twee’ moest een keerboek worden. Ze spraken af zes of zeven gezamenlijk herinneringen, waaronder hun belevenissen in Praag en Vlaanderen, als uitgangspunt te nemen en die elk van hun eigen kant te belichten. Overeenkomstig de verwachtingen op grond van hun karakter heeft Simen zich keurig aan de afspraak gehouden. Zelfs de pijnlijkste momenten die zich tussen de twee jeugd-vrienden voordeden, heeft hij trouw, in een vlot leesbare stijl beschreven. „Dat makket it spannend, dêr moat je oer skriuwe.”

VRIJHEID

Rusticus heeft zich een veel grotere vrijheid gepermitteerd. Hij raadt de lezer aan eerst het verhaal van De Jong te lezen, daarna pas dat van hemzelf. „Het gaat over hetzelfde, maar het zijn twee totaal verschillende werelden. Simen schrijft van a naar z in een strakke architectuur; ik babbel over dingen die mensen vreemd zullen vinden, waarvan ze niet weten wat ze ermee aanmoeten. Dat is niet erg, ze mogen best een beetje verward zijn als ze het boek dichtslaan.”

„Simen is – ondanks alle metaforen en alle dubbele bodems die hij erin legt – een rechttoe rechtaan verteller. Hij was een gewone jongen. Als hij vroeger een avond met een meisje uit was geweest, mocht hij in haar broekje kijken. Ik niet. Nou ja, misschien ook wel, maar dat interesseerde me niet. Ik was - of ik dat nu leuk vond of niet - geen gewone jongen.”

• Simen de Jong en Klaas Rusticus - Twee uitgeverij Elikser, Leeuwarden, 304 blz., €20.